

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'.

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια.—Πραγεῖον Δ. τοῦθ. Ὁδὸς Σταδίου 35.

18 Δεκεμβρίου 1888.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΕΝΗΣ

Δικαίως ὁμοιώθη ἡ ἱστορία πρὸς σκηνὴν θεά-
τρου, σκηνὴν ὅμως ἀπέραντον, ἐν τῇ ἐναλλαγῇ
τῶν θεαμάτων τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῇ ἀτελευτή-
τῃ διαρκεῖα οὐδαμῶς ἰσχύουσιν οἱ περιορισμοὶ
τῶν ἀριστοτελικῶν κανόνων. Ἐμφανίζονται ἐπ'
αὐτῆς οἱ ὑποκριταὶ ἢ τὰ νευρόσπαστα τὰ κινού-
μενα διὰ χειρὸς τῆς Εἰμαρμένης, ἃν παραδε-
χθῶμεν τῶν ἀπαισιοδόξων τὰς θεωρίας, καὶ δρῶ-
σι καὶ παρέρχονται καὶ καταλείπουσιν εἰς τοὺς
θεατὰς οὐ μόνον τοὺς συγχρόνους, ἀλλὰ καὶ
τοὺς τῶν ἐπερχομένων γενεῶν συναισθήματα
καὶ ἐντυπώσεις ἐκπλήξεως ἢ συμπαθείας, ἐλέους
ἢ θαυμασμοῦ, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν.
Πλὴν ἐνίοτε ἐν τῷ μεταξύ τῆς ραγδαίας ἐπα-
γωγῆς τῶν σοβαρῶν συμβάντων καὶ τῆς δια-
δοχῆς τῶν τραγικῶν προσώπων παρεισδύει καὶ
προκύπτει ὡς ἱλαρυτικὸν διάμεσον μορφή τις
ἀλλόκοτος ἀμιγῇ τὸν κωμικὸν χαρακτῆρα κε-
κτημένη, ἡθοποιὸς ἰδιόρρυθμος, οὐ τὰ ἔργα, οἱ
λόγοι, τὰ ἀτυχήματα, αἱ περιπέτειαι προώρι-
σται νὰ κινῶσι τὸν γέλωτα. Τοιοῦτόν τινα τύ-
πον ἀλλοκότου βασιλείας, ἀπολωλότα ἐν τῷ μέ-
σῳ τοῦ κυκεῶνος τῶν συγχρόνων σημαντικῶν
γεγονότων καὶ ἐπομένως ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς
ἀπῆντησα τυχαίως περὶ ἄλλας ἀσχολούμενος
μελέτας, ἐπειδὴ δὲ ἐθεώρησα αὐτὸν ἱκανὸν νὰ
ἐλκύσῃ τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ
παρόντος περιοδικοῦ, ἡρώσθη ἄλλοθεν ἐκτε-
νεστέρας τινας περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἃς
ὧδε παραθέτω.

Ἡ Κορσική, ἡ χρησιμεύσασα ὡς στάδιον τῶν
παραδόξων ἄθλων τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ἦτο κ-
σημος τότε, μὴ εὐτυχέσασα ἀκόμη νὰ γεννή-
σῃ τὸν μεγαλεπηβολώτατον στρατηλάτην τῶν
νεωτέρων χρόνων, μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας
διετέλει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπὸ
τὴν ἐξουσίαν τῶν Γενουησίων. Αἱ παρὰ τὸ
Τυρρηνικὸν πέλαγος μικραὶ ἀλλὰ δραστήριοι ἰ-
ταλικάι δημοκραταὶ ἐνωρὶς ἐπέδιώξαν γειτονι-
κὰς ἑδαφικὰς κατακτήσεις, αἵτινες ὡς ἐμπο-
ρεῖα τὸ πρῶτον χρησιμεύσασαι εἰς φιλεργοὺς ἰδιω-
τικὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπέκυψαν βαθμηδὸν εἰς τὴν

φιλόδοξον τῶν δημοκρατιῶν κυριαρχίαν. Πρό-
χειρος διὰ τὴν Γένουαν κατάκτησις ὑπῆρξεν ἡ
Κορσική, ὅπως διὰ τὴν Πίσαν ἡ γείτων μεγα-
λόνησος Σαρδῶ, ἔθθα κατὰ τὴν ὠραίαν ἐκφρα-
σιν τοῦ ἐξόχου μεταξύ τῶν συγχρόνων ἰταλῶν
ποιητῶν Καρδούτση, οἱ δυναστεύοντες ἦσαν βα-
σιλεῖς μὲν ἐν Σαρδοῖ, πολῖται δ' ἐν Πίσῃ. Ἀλλ'
ὁ ζυγὸς τῶν Γενουησίων ἥμιστα φαίνεται ὅτι
ἦτο ἀνεκτὸς ἐν Κορσικῇ. Τὰ τραχέα ἦθῃ καὶ ὁ
πεφημισμένος διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ φι-
λέλδικον χαρακτῆρ τῶν κατοίκων ὑπῆρχον ἀ-
νέκαθεν, ἀγριώτερα μάλιστα τότε κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους τοῦ νηπιάζοντος πολυτισμοῦ, ἐν ἀ-
ναφορᾷ δὲ ὑποβλήθεισῃ παρὰ τῶν Κορσικανῶν
ἀρχηγῶν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει
1738 μνημονεύεται ὅτι 26000 φόνοι εἶχον συμ-
βῇ κατὰ τὸ διάστημα τῆς διοικήσεως τῶν δε-
καεξ τελευταίων γενουησιῶν ἀρμοστῶν. Οἱ ἀρ-
μοσταὶ οὗτοι ἦσαν συνήθως ἄνδρες ἀπληστοί,
μὴ κεκτημένοι σθένος ἐπαρκοῦν πρὸς καταστο-
λὴν τῶν ἐγκλημάτων, περιβεβλημένοι δὲ ἀφ'
ἐτέρου ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ δικαίωμα ἔ-
χοντες νὰ ἐπιβάλλωσι ποινὴν θανάτου ἢ κα-
τέργου ἀνευ διαδικασίας καὶ μαρτυριῶν καὶ μό-
νον κατ' ἰδίαν κρίσιν καὶ ὑπαγόρευσιν τῆς ἐαυ-
τῶν συνειδήσεως. Ἡ ἐπ' ἰδιοτελείᾳ χρῆσις τοῦ
τοιούτου αὐθαιρέτου δικαϊώματος καὶ αἱ κατα-
πίσεις τῶν ἀρμοστῶν ἐξῆψαν βαθμηδὸν τὸ μῆ-
τος τοῦ ἀτιθάσσου ἐκείνου λαοῦ, εἰς δώδεκα δὲ
ἀνῆλθον αἱ κατὰ καιροῦς ἐπαναστάσεις τῶν
Κορσικανῶν κατὰ τῶν δυναστῶν αὐτῶν. Ἡ
προτελευταία ρῆξις κατὰ τὸ 1725 ὑπῆρξε σο-
βαρά, ἡ δὲ Γένουα ἠναγκάσθη νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν
συνδρομὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ ΣΤ',
ὅστις καὶ καθυπέταξε διὰ τῶν ὀπλων τοὺς τὴν
νῆσον. Ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ, εἰς πρίγκιψ τῆς Βυρ-
τεμβέργης, διηνήργησε συμβιβασμὸν μεταξύ τῶν
Κορσικανῶν καὶ τῶν Γενουησίων, ἀλλ' ἡ εἰρή-
νη μικρὸν διήρκεσεν. Οἱ κάτοικοι ἀπεστάτησαν
καὶ αὖθις κεκτημένοι ἤδη ἀρχηγοὺς ἐμπείρους,
τὸν Τζιαφφέρνη, τὸν Πάολη, τὸν Ριβαρόλαν καὶ
τὸν ὑπὲρ πάντας ἰσχύοντα μοναχὸν Ὀρτικόνε,
ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναρχία ἐξηκολούθει ἐν τῇ νήσῳ,
παρίστατο δὲ ἀνάγκη μονίμου κυβερνήσεως, συ-
νεκάλεσαν οἱ ρηθέντες ἀρχηγοὶ συνέλευσιν, ἐν ᾗ

ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ Κορσικὴ θ' ἀπετέλει τοῦ λοιποῦ ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Ἐκάθησαν δημοσίᾳ οἱ γενουήνσιοι νόμοι, ἐψηφίσθη ποινὴ θανάτου κατὰ παντός ὅστις ἤθελε προτείνει συνθηκολογίαν μετὰ τῆς Γενούης, ἀνεκηρύχθησαν δὲ στρατηγοὶ ὁ Τζιαφφέρνης καὶ ὁ Πάολη. Ἡ περιεργατὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως ἦτο ὅτι ἐτάχθη ἡ ἀρτισύστατος δημοκρατία ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀειπρθένου Μαρίας. Πλὴν ὅπως λέγει σκωπτικῶς ὁ Βολταῖρος, ἐξ οὗ ἐρριζώμεθα τινὰς τῶν ἀνωτέρω λεπτομερειῶν, καὶ ὅπως θὰ ἴδωσιν ἐκ τῶν κατόπιν συμβάντων οἱ ἀναγνώσται, φαίνεται ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ἠδύοχησε ν' ἀναδεχθῇ τὸ τοιοῦτο βάρος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνεται ὁ ἥρωας τῆς παρούσης διηγήσεως, ὁ Θεόδωρος βαρώνος τοῦ Νόυχοφ, υἱὸς γερμανοῦ εὐπατρίδου τῆς Βεστροφλίας, γεννηθεὶς ἐν Μέντς τὸ 1690. Ὁ πατήρ του εἶχε χρηματίσει ἀρχηγὸς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μύνστερ ἀλλὰ περιελθὼν εἰς ἔριδας πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἕνεκα τοῦ γάμου του μετ' ἀσήμεου νεάνιδος, κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν καὶ διετέλεσε φρουραρχὸς μικροῦ παρὰ τὸ Μέντς φρουρίου. Ἀποθανὼν μετ' ὀλίγον κατέλιπεν ἐν λίαν νεαρᾷ ἡλικίᾳ δύο τέκνα, ὑπὲρ ὧν ἐμερίμνησε φιλόκωπος τις εὐπατρίδης, αἰσθανόμενος, καθὰ λέγει ὁ Σαίν-Σιμών, μεγάλην πρὸς τὴν μητέρα των συμπάθειαν. Καὶ τὸ μὲν θῆλυ, ὀνόματι Ἐλισάβετ κατέστη ἐπίτιμος ἀκόλουθος τῆς δουκίσσης τοῦ Ὁρλεάν, ὁ δὲ Θεόδωρος φύσει τυχοδιώκτης ἔσχε βίον περιπετειώδη καὶ μυθιστορικὸν ἀληθῶς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατετάχθη μετὰ τῶν ἀκολουθῶν παίδων τῆς αὐλῆς τοῦ δούκους τοῦ Ὁρλεάν, εἶτα δ' ἐπέτυχεν νὰ διορισθῇ λοχαγὸς εἰς τὸ ἐν τῇ γαλλικῇ ὑπηρεσίᾳ σύνταγμα τῆς Μάρκας. Ἐπειτα ὑπηρετήσεν εἰς τὸν σουηδικὸν στρατὸν καὶ ἀνεμίσθη εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ πολυμηχανοῦ καρδινάλιου Ἀλβερὸν, πρωθυπουργοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ, διενεργουμένης ραδιοουργίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν Στουάρδων ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας. Ἀνακαλυφθεὶς τῆς σκευωρίας, ὁ Θεόδωρος καταδιωκόμενος ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὴν ἐν Χάγγη οἰκίαν τοῦ ἰσπανοῦ πρέσβους, ἀποκτήσας δὲ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλβερὸν, προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου μετ' ἐπιπροσθέτου ἐπιχορηγήσεως 600 πιστολῶν κατ' ἔτος. Ἐν Μεδρίτῃ ἐνυμφεῖθη τὴν μίς Σάκφελδ, ἐπίτιμον ἀκόλουθον τῆς βασιλίσσης, ἀλλὰ μὴ συμβιβασόμενος μετ' αὐτὴν δυστροπὸν χαρακτῆρα τῆς δυσειδοῦς συζύγου του ἐδραπέτευσε κρυφίως τὸ 1720, περπατῶν καὶ τὰ πολυτίμα αὐτῆς κοσμήματα. Εἰς Παρίσιος μεταβὰς συνέδεσε σχέσεις μετὰ τοῦ τότε ἀκμάζοντος διασήμεου σκώτου ἀγύρτου Λῶ, τοῦ ληστεύσαντος ἐντέχνως τοὺς Παρισινούς διὰ φαντασιωδῶν κερδοσκοπι-

κῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐσχημάτισε σημαντικὴν περιουσίαν, ἣν ὅμως ἐν τάχει ἀπώλεσεν. Διέτριψεν ἀκολούθως εἰς Ἀγγλίαν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ εἶτα εἰς Ἀμεστελδάμ, μεθ' ἧς μετέβη εἰς Φλωρεντίαν, ὡς τοποτηρητὴς τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ 5'. Αὐτόθι ἐσχετίσθη μετὰ τινων Κορσικανῶν προσφύγων καὶ συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον, ὅπερ βραδύτερον ἐπραγματοποιήσεν. Θέλων ν' ἀπαλλάξῃ τὴν νῆσον ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Γενουησίων, εἰς μάτην περιῆλθε καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν αὐλῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν του μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τῇ μεσολαβήσει ξένων τινῶν πρεσβευτῶν ἔλαβε μερικὰ φιλοδωρήματα παρὰ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ παρὰ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν μωαμεθανικαὶ ἡγεμονίαι ἐκέκτηντο τότε διὰ τῆς πειρατείας ἰσχύϊ καὶ πλοῦτον, ὁ δὲ εὐρωπαῖος τυχοδιώκτης ἐστράφη πρὸς αὐτάς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν βέην τῆς Τυνιδος μὲ τὸ δέλεαρ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ νὰ καθυποτάξῃ αὐτῷ τὴν Κορσικὴν ὡς νὰ ἦτο *res nullius*, ὅπως τῷ χορηγήσῃ σημαντικὴν βοήθειαν, ἐν πλοῖον τουτέστι 10 τηλεβόλων, χίλια φλώρια, τετρακισχίλια ὅπλα, στολὰς καὶ μεγάλην προμήθειαν πολεμφοδίων. Πλεύσας εἰς Λιβόρνον ὑπὸ σημαίαν ἀγγλικὴν, ἐπώλησε τὸ πλοῖον τοῦ βέην, προέβη ἐκεῖθεν εἰς τινὰς προκαταρκτικὰς συνεννοήσεις καὶ τὴν 15 Μαρτίου 1736 ἀπεβιβάσθη πλησίον τῆς Ἀλερίας μετ' ἀκολουθίας δεκαπέντε μόνον ἀνδρῶν ἀλλὰ τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἀνάστημα, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβύλλον τοῦ ἥθους του, τὸ περικαλύπτον τὸ ἀπότολμον ἐπιχειρήματόν του μυστήριον, ἴσως δὲ καὶ αἱ σχέσεις του μετὰ τῶν ἐπιστήμων ἀρχηγῶν, συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπληξιν τῶν κατοίκων. Ὁ Βολταῖρος λέγει ὅτι ἀπεβιβάσθη φέρον ὀθωμανικὴν ἐνδυμασίαν καὶ κίθαριν, ἕτεροι δὲ ἱστορικοὶ ὅτι ἔφερε στολὴν εὐρωπαϊκὴν ἢ λεπτομέρεια αὐτὴ δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ εὐφυὲς τυχοδιώκτης ἀρχῆθεν προσεπάθησε νὰ παρυστήσῃ ἑαυτὸν ὡς χαίροντα τὴν εὐνοίαν ἰσχυροτάτων συμμάχων, οὐδὲν δὲ παρέλειψε μέσον ὅπως ἐξ ἐφόδου ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν εὐπίστων κατοίκων, μετὰ τῶν ἄλλων δὲ ἐσκόρπισεν ἅμα τῇ ἀποβίβάσει του πρὸς τὸ πλῆθος δρόκκα χρυσῶν νομισμάτων. Φαίνεται, λέγει ὁ Βολταῖρος, ὅτι ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς ὁ νοῦς τῶν λογικῶν ἀνθρώπων πάσχει, ἐν τοιαύτῃ δὲ κρίσει καταστάσει εὐρέθησαν καὶ οἱ Κορσικανοί, οἵτινες σαγηνευθέντες ἐκ τῆς ἐπιδείξεως, ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν τὸν Νόυχοφ καὶ ἐν γενικῇ συνελεύσει ἀνεκήρυξαν αὐτὸν βασιλέα, στέψαντες αὐτὸν μάλιστα ὡς Καίσαρα διὰ δάφνης τὴν 15 Ἀπριλίου 1736.

Ὁ νέος βασιλεὺς ἀναλκῶν τὸ ὄνομα Θεό-

δωρος Α' ανέλαβεν ἐν ταύτῳ μετὰ σοβαρότητος καὶ τὰ ἡγεμονικά του καθήκοντα. Διωγνύων ἀλλήν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἄλλων εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων, ἐσχημάτισε στρατόν, ὀπλίσας αὐτὸν μὲ τὰ χορηγηθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ βέη ὄπλα, ἀπένειμεν ἀξιώματα, ὑπηγόρευσε νόμους, ἐπέβαλε τιμωρίας, συνέστησε τάγμα ἱπποτικὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀπελευθερώσεως καὶ ἔκοψε νόμισμα ἰδιαίτερον. Τὸ νόμισμα τοῦτο ἦτο δύο εἰδῶν· τὸ μὲν ἔφερεν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψews τὰ ἀρχικά στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του T. R. (Teodorus Rex) καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας τὸ βασιλικὸν στέμμα ἐν τῷ μέσῳ δύο κλάδων φοινίκων, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψews τὸ ἔμβλημα τῆς Κορσικῆς, ἥτοι κεφαλὴν αἰθίοπος μὲ προσδεδεμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐπὶ τῆς ἐτέρας τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: Monstra te esse matrem. Πλὴν ἡ ποιότης τοῦ νομίσματος ἦτο χειρίστη καὶ τὰ σκώμματα δὲν ἔλειψαν· καὶ οἱ μὲν δυσηρεστημένοι ἐξήγουν τὰ δύο στοιχεῖα T. R. διὰ τῶν λέξεων Tutto Rame (= ὅλον ἐκ χαλκοῦ) οἱ δὲ Γενουήνσιοι ἔλεγον ὅτι σημαίνειον Tutti Ribelli, ἥτοι « ὅλοι ἀποστάται ».

Ἡ κατὰστασις τῆς νήσου οὐδόλως ἦτο ἀνθηρὰ μετὰ τὴν πολυχρόνιον κακοδιοίκησιν. Πόλεις εἶχον κατ', ἀπηγορευμένης τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῶν, πᾶσα διὰ θαλάσσης συγκοινωνία ἦτο ἀπηγορευμένη· οἱ κάτοικοι δὲν ἠδύναντο νὰ πωλήσωσι τὰ προϊόντα τῶν εἰμῆς εἰς τοὺς Γενουηνσίους ἐπιτρόπους ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣν οὗτοι ὠρίζον, ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πλουσιῶν τῆς νήσου μεταλλείων σιδήρου, ἀργύρου καὶ μολύβδου· ἀπηγορεύετο ἡ χρῆσις τοῦ ἐγγωρίου ἄλατος, τὰ ἰχθυοτροφεῖα δὲ ἐμισθοῦντο εἰς Καταλάνους, μὴ ἔχόντων τῶν Κορσικανῶν δικαίωμα ἀλλείας. Ὁ Θεόδωρος προσεπάθησε νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, ἀποκατέστησε τὴν συγκοινωνίαν, ἐξαποστέλλων μικρὰ πλοῖα καὶ διαδίδων ὅτι διετέλει εἰς ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ξένων αὐτῶν, προσεῖλκυσε δὲ δι' ὑποσχέσεων πολλοὺς Ἰουδαίους ἐξ Ἀφρικῆς καὶ ἀρκετοὺς Ἑλληνας ἐκ Πελοποννήσου εἰς τὸ κράτος του, ἴσως δὲ ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς παραμένουσι τινες τῶν ἐν Κορσικῇ ἀποκατεστημένων ὁμοειθῶν μας. Εἶτα ἐπεχείρησε νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Γενουηνσίους κατέχοντας εἰσέτι παρχαλίους τινὰς πόλεις ἐν τῇ νήσῳ. Καὶ κατήγγειλαν μὲν αὐτὸν οἱ Γενουήνσιοι ὡς ἀγύρτην, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἀπήντησε διὰ προκηρύξεως στιγματίζων τὴν ἐπαχθὴ αὐτῶν ἐπὶ τῆς νήσου τυραννίαν. Κυριεύσας τὸ Πόρτο-Βέκκιο, διευθύνθη κατὰ τῆς Βασιτίας, ἐξοπλίσας καὶ λέμβους διὰ τῶν χρημάτων, ἅτινα ἐκόμισεν αὐτῷ εἰς ἀνεψιός του, ὁ βαρῶνος Δρόστ ὅπως καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνεργήσῃ. Ἡ θέσις τῶν Γενουηνσίων ἦτο ἀπελπιστική, διότι ἠναγκάζον-

το καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸ προσέτι νὰ προμηθεύωνται ἐκ τῆς στερεᾶς διὰ θαλάσσης, ἀλλὰ τοὺς θριάμβους τοῦ Θεοδώρου ἀνέκοψεν ἡ ὀσημέραι αὐξοῦσα δυσἀρέσκεια μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσι τὴν ἀληθὴ ἀξίαν τοῦ ἡγεμόνων, μάτην ἀναμείναντες ἕως τότε τὰς ἐπικουρίας, ἃς ἐκείνος ὑπέσχετο. Ἐννοήσας τὰς διαθέσεις τῶν ὁ ἀγγίνους τυχοδιώκτης συνεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν καὶ ἐγκαταστήσας ἀντιβασίλειαν τριμελῆ, ἀπῆλθε τῆς νήσου τὴν 11 Νοεμβρίου 1736. Ἀποβιβάσθεις εἰς Λιθόρνον μεταμφιεσμένοι ὡς ἀββάς, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Φλωρεντίαν καὶ κατόπιν εἰς Ρώμην καὶ Νεάπολιν, εἰς μάτην ἐνεργῶν νὰ τύχῃ συνδρομῆς. Ἀπὸ Νεαπόλεως διὰ πλοίου μετέβη εἰς Ἀμστελδάμον καὶ ἐνῷ ἄφ' ἑνὸς οἱ Γενουήνσιοι προεκήρυσσον τίμημα διὰ τὴν κεφαλὴν του, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ὀλλανδίας ἄφ' ἐτέρου ἀνηλεῆς τις δανειστὴς διενήργησε τὴν σύλληψιν καὶ τὴν φυλάκισιν του. Ἀπελευθερωθεὶς ὑπὸ τινῶν φίλων του καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν τὰ μέσα ὅπως ἀγοράσῃ μικρὸν πλοῖον, ἀπεπειράθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κράτος του, ἀλλ' ἅμα ἐπλησίασε καὶ εἶδε παρὰ πλέοντα πλοῖα γαλλικὰ καὶ γενουηνσία, ἐπέτρεψε μὲν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀποβιβάσθωσιν, αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς πλοίου σουηδικοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ ἐπιὸν ἔτος ἡδυνήθη νὰ πείσῃ Ἰουδαίους τινὰς ἐμπόρους, πρὸς οὓς ὑπεσχέθη τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐν Κορσικῇ ἐμπορίου, νὰ τὸν δανείσωσι τῇ συναίνεσει τῆς ὀλλανδικῆς κυβερνήσεως πέντε ἑκατομμύρια φράγκων, δι' ὧν ἀγοράσας μίαν φρεγάταν καὶ τρία ἐμπορικά πλοῖα, μετὰ πολεμοφοδίων ἀπεπειράθη νεάν ἐπ' ἀνόδον, μετὰ δεκαπενθήμερον δὲ καταναγκαστικὴν ἐνεκα τρικυμίας προσόρμισιν ἐν τῷ λιμένι τῆς Λισσαβώνας, ἀπεβιβάσθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1738 εἰς Ἀλερίαν. Πλὴν τὰ πράγματα ἐν τῷ μετὰξὺ εἶχον μεταβληθῇ· οἱ Γενουήνσιοι ἐπεζήτησαν τὴν μεσολάβησιν τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ πρωθυπουργὸς τότε τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' καρδινάλιος Φλερύ ἐπεμψε στρατόν εἰς τὴν νήσον ὑπὸ τὸν κόμητα Βοασσιέ, ἐνῷ διὰ συμβάσεως ἐν Βερσαλλίαις ὑπογραφείσης παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ πρέσβους τοῦ ἐπικυριάρχου Αὐτοκράτορος κατηργοῦντο μὲν τὰ αὐθαίρετα προνόμια τῶν γενουηνσίων ἀρμολογῶν, ὑποχρεοῦντο δὲ ν' ἀφοπλισθῶσιν οἱ Κορσικανοί. Ὁ πρῶν μονάρχης δεκτὸς γενόμενος μετὰ ψυχρότητος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβιβάσθῃ πάλιν εἰς τὰ πλοῖά του, σκοπεύων νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀπόβασιν εἰς τὰ δυτικὰ τῆς νήσου παρχαλῖα, ἀλλὰ παρασθῆς ὑπὸ τρικυμίας καὶ φοβούμενος ἐπιβουλήν ἐκ μέρους τοῦ πλοιάρχου του, προσωρμίσθη εἰς Νεάπολιν καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῆς γενοπολιτανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐπέμψεν αὐτὸν ὑπὸ συνοδίαν εἰς Γαέταν. Εἰς Κορσικὴν εἶχε κα-

ταλίπει τὸν υἱὸν τοῦ Φρειδερίκου καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ βαρῶνος Δρόστ, ἀλλ' οὗτοι στερούμενοι δυνάμεων καὶ βιασθέντες ὑπὸ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἠναγκάσθησαν νὰ καταλίπωσι τὴν νῆσον μετ' ὀλίγον.

Ἐν τούτοις ὁ Θεόδωρος ἐξηκολούθησε τὴν θλιβεράν αὐτοῦ ὁδύσειαν, περιερχόμενος τὴν Εὐρώπην καὶ ἐπὶ ματαίῳ ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν τῶν ἰσχυρῶν. Μετέβη καὶ αὖθις εἰς Ρώμην, εἰς Βενετίαν, εἰς Κοπεγχάγην, εἰς Γερμανίαν, διατηρῶν πάντοτε ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ὀλίγων ἐν Κορσικῇ ἀπομεινάντων πιστῶν φίλων του. Τὸ 1739, ὅτε οἱ Γάλλοι ἀπῆλθον τῆς Κορσικῆς ἐνθαρρυνθεὶς ἐπεχείρησε νέαν κἀθοδὸν καὶ παρουσιάσθη πάλιν πρὸ τῆς νήσου ἐπιβαίνων πλοίου, ὅπερ ἐχορήγησεν αὐτῷ ὁ ἄγγλος ναύαρχος Μαθιούς. Ἀπεβιβάσθη, διένειμε πάλιν ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, πλὴν τὰ πνεύματα εἶχον ἐπαισθητῶς μεταβληθῇ, καὶ ἐν ἀπορίᾳ ὁπαδῶν ἐδέησε νὰ ἐπιβιβάσθῃ ἐκ νέου εἰς τὸ πλοῖον. Ἀγανακτῶν διὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ μὴ πειθόμενος εἰς τὰς συμβουλὰς κατέφυγεν εἰς τὴν βίαν καὶ ἠθέλησε νὰ βομβαρδίσῃ τὸ Αἰάκκιον, πρωτεύουσαν τῆς νήσου, ἀλλὰ μία γαλλικὴ φρεγάτα ἀντετάχθη καὶ παρεκώλυσε τὸ διάβημά του. Τότε ἐγκαταλειφθεὶς παρὰ τῶν Ἀγγλων, μετέβη εἰς Λονδίον, ὅπου ἕτεροι θανεῖσται τὸν ἐνέκλεισαν εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακᾶς. Ἐκεῖ εἰμαρτο νὰ καταλήξῃ τὸ ἐφήμερον τοῦ ἀνδρὸς μεγαλεῖον!

Ὁ ἐκπτώτος μονάρχης ὑπέστη ἐν τῇ εἰρκτῇ ὀδυνηρὰς στερήσεις, ἃς προσεπάθησε ν' ἀνακουφίσῃ δι' ἐράνου ὁ διαπρέπων τότε ἐν Ἀγγλίᾳ σὺρ Ὁράτιος Οὐώλπωλ, εὐσπλαγχνισθεὶς αὐτόν. Μετὰ τριετὴ φυλακίσιν τὸ δικαστήριον ἀναγνώρισαν τὴν πλήρη ἀκτημοσύνην του διέταξε τὴν ἀποφυλάκισίν του· ἀλλ' ὀλίγας ἡμέρας ἔχρη τὴν ἐλευθερίαν, διότι καταβλήθεις ὑπὸ ὧν κακουχιῶν ἀπέβιωσε τὴν 11 Δεκεμβρίου 1756 ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ἐξ ἐτῶν. Ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Ἀγίας Ἀννης τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Οὐώλπωλ ἐχαράχθη ἐπιτύμβιον πεντάστιχον, ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ τοῦ ὁποίου περιείχετο ἡ ἐξῆς παραδοξοφανὴς ἀλλὰ κατὰ γράμμα ἀληθὴς ἔννοια: «*Η τύχη ἐδῶρησεν αὐτῷ ἐν βασιλείῳ καὶ ἠρνήθη αὐτῷ τὸν ἄρτον!*»

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ παράδοξος αὐτός ἀνὴρ, ὁ κατὰ τὸν πολυπλαγκτὸν αὐτοῦ βίον ἀπολαύσας τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν δώρων τῆς τύχης καὶ δοκιμάσας ἐνταυτῷ τὰς ἐσχάτας τῶν πικριῶν. Καὶ δύναται μὲν νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὁ βίος οὗτος παρὰ τὴν κωμικὴν του ἀπόχρωσιν ὡς ἐν ἐπὶ πλέον κεφάλαιον εἰς τὸ αἰώνιον διδάγμα περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων καὶ τῆς ἀσταθείας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἀλλ' ἡ τέ-

χνη πρακτικώτερον ἐπωφελέθη ἐξ αὐτοῦ, ἀποκτήσασα ἓνα ἐτι περιεργὸν τύπον ἐν τῇ ἀναπαράστασει τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος. Ὁ Βολταίρος, ὁ εἰρων φιλόσοφος, σύγχρονος ὢν τῶν γεγονότων, ἄτινα διηγήθημεν, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν παραβλέψῃ καὶ εἰσῆγαγεν αὐτόν εἰς τὸ διήγημα τοῦ *Candide*· ὁ δὲ ἄγγλος μυθιστοριογράφος Σμόλλετ, ὁ μεταφράσας τὸν Δὸν Κισσώτ, κατὰ συγκυρίαν καθειρχθεὶς ἐν τῇ αὐτῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ Θεοδώρου, ἔνεκα τῆς δημοσιεύσεως ἐλευθεριάζοντος τινος ἔρθρου του καὶ προσωπικῶς γνωρίσας αὐτόν, ἠθέλησε νὰ πλάσῃ καὶ αὐτὸς τύπον ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀθάνατον ἥρωα τοῦ Θεοβάντες, καὶ ἐξέλεξε ὡς πρωταγωνιστὴν τὸν ἀτυχῇ βασιλέα τῆς Κορσικῆς ὑπὸ ψευδώνυμον εἰς τὸ κατὰ τὸ 1762 ἐκδοθὲν μυθιστόρημά του *σὺρ Λάροσελὸτ Γκρήδς*.

X. ANNINOS.

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ.

(Διήγημα Ἰουλίου Κλαρετῆ).

— Μάλιστα, κύριε, συνέβηκε εἰς τοὺς πολέμους τοῦ δὸν Κάρλου, εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ὁλος ὁ βασκικὸς τόπος, τὰ χωρὶς τοῦ Ἀη-Σεβαστιανοῦ, τὰ βουνὰ γύρω, ἐβάφθηκαν ἀπὸ αἷμα καὶ ἐμίρισαν ἀπὸ μπαρούτη, μῆνες καὶ μῆνες. Θὰ εἶδες στὸ δρόμο τοίχους ριγμένους καὶ μαυρισμένους. Ἐκεῖ πέρα ἦταν ὅλο καὶ σπῆτια γελαστὰ καὶ εὐτυχισμένα. Τώρα εἶνε χαλάσματα, νεκροταφεῖα σχεδὸν. Αὐτὰ ἔχει ὁ πόλεμος.

Ἐπρεπε νὰ ἰδῆς πῶς ἐχτυπιῶνταν. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ οἱ καρλισταὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην τὸ ταχτικὸ. Ἐπέρασαν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δρόμους σκοτωμένοι καὶ λαβωμένοι, δυστυχισμένα παιδιά, ὁποῦ καταλάβαιναν ποῦ τὰ ἐπήγαιναν καὶ ἐρωτοῦσαν γιὰτί... γιὰτί... Ἐυφύλιος πόλεμος, ὡμορφο πρᾶμμα ὁ ἐμφύλιος πόλεμος! Καὶ νὰ συλλογιέται κανεὶς ὅτι αὐριοὺν ἡμπορεῖ νὰ ξαναρχίσῃ! Ποιὸς τὰ ζεῦρει αὐτὰ! Τοὺς ἀνθρώπους τοὺς δέρνει τόση κουταμάρα!

Κατάλαβες, ἓνα πρῶτ' μᾶς λένε ἦρθε ὁ Βασιληᾶς, ὁ δὸν Κάρλος ἐφθασε. Ἡ παλιὰ μαγικὰ φουσκώνει καὶ οἱ χωριάται μας, οἱ Βάσκοι σηκώνονται, πᾶνε στὸν πρίγκηπα καὶ τοῦ κάμουν στρατό. Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ φορέσουν μιὰ εὐμορφη στολή, μὲ τὸ κασκέτο στραβά, νὰ μπαίνουν στὰ χωριά μὲ τῆς σάλπιγγες καὶ ἄμα κάμουν τὰ τουφέκια τους πυραμιδες νὰ χορεύουν τῆς ὡμορφες κοπέλαις. Ἀκόμη ὅμως καὶ γιὰ ν' ἀκούσουν τῆς σφαῖρας νὰ σφυρίζουν, γιὰτί οἱ Βάσκοι μας εἶνε γενναῖοι, ζοῦν μὲ λίγα πρᾶμματα καὶ ζεῖρουν νὰ πεθαίνουν. Μόνον ποῦ τὸ